

Eduskuntaryhmille 27.9.2017

EETU kannanotto vuoden 2018 talousarvioesitykseen sekä lainsäädäntöön:

Muutama huomio ja esitys talousarvioon liittyen

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry pitää positiivisina asioina talousarviossa täyden takuueläkkeen nostamista 15 eurolla sekä eläkettä saavan hoitotuen perusosan nostamista noin 8 eurolla kuukaudessa. Lisäksi parlamentaarisessa työryhmässä sovitun mukaisesti yleisradioveron rakennetta muutetaan siten, että kaikkein pienituloisimmat vapautuvat verosta. Ehdotettu muutos tarkoittaisi sitä, että eläketulon ja päivärahatulon osalta maksukynnys nousisi nykyisestä noin 10 294 eurosta 14 000 euroon.

Pettyneitä olemme siihen, että talousarvioesityksessä ollaan jättämässä voimaan tehdyt säästöpäätökset perusturvan indekseihin liittyen. Jäädytys leikkaa reaalista ostovoimaa ja alentaa sosiaaliturvan tason pysyvästi alemmalle kehitysuralle myös tulevina vuosina ja vuosikymmeninä. Tämä tarkoittaa suurta ja pysyvää heikennystä maamme eläkkeensaajille, mikäli jäädytystä ei hyvitetä täysimääräisenä tulevien indeksitarkistusten yhteydessä.

Muun muassa kansaneläkeindeksin jäädytykset ja leikkaukset (0,85 % vuoden 2017 alussa), palvelumaksujen korotukset, sairausvakuutuskorvausten leikkaukset, energiaverojen nosto sekä Kelan matkakustannusten omavastuuosuuden nosto ovat kiristäneet eläkkeensaajien taloudellista asemaa.

Edellä mainittujen päälle nyt on tulossa uudet indeksijäädytykset. Lisäksi ollaan kiinteistö- ja energiaveroja korottamassa ja toteutuessaan ne heikentävät vähävaraisten eläkkeensaajiemme tilannetta yhä edelleen. Korotukset kun näkyvät asumiskulujen nousuna riippumatta siitä, asutko omistusasunnossa tai vuokralla.

Useiden perusturvaetuuksien tasoa on leikattu vuosina 2016 ja 2017. Vuonna 2015 Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea moitti Suomen sosiaaliturvaetuksien vähimmäistasoa riittämättömäksi. Tässä tilanteessa indeksijäädytysten purkaminen olisi mielestämme välttämätöntä.

Esitämme, että perusturvan indeksitarkistusten jäädytyksistä luovutaan ja myös kansaneläkkeeseen annetaan vastaavan suuruinen korotus kuin takuueläkkeeseen. Lisäksi on maahamme laadittava toimenpideohjelma, jolla eläkeläisköyhien lukumäärä käännetään laskuun. Keskeinen osa tätä ohjelmaa on kansaneläkkeisiin tehtävät tasokorotukset. Pelkkä takuueläkkeen korottaminen ei riitä ongelman ratkaisemiseksi

Talousarvioesityksessä ollaan työn verotusta keventämässä 270 miljoonalla eurolla. Tällä päätöksellä hallitus katsoo täyttäneensä kilpailukyky sopimukseen liittyvät veronkevennykset hallituskaudella.

EETU edellyttää vastaavansuuruisen verokevennyksen suuntaamista myös eläkkeensaajille. Verottoman eläketulorajan jälkeen ei eläkkeensaajien verotus saa olla palkkatulon verotusta ankarampaa.

Eläke- ja palkkatulon verotuksen vertailussa palkansaajan TyEL-maksun lukeminen veroksi on ongelmallinen, koska maksu ei ole veroa. Tästä tulkinnasta on luovuttava. Tätä esittämäämme kritiikkiä tukee muun muassa eduskunnan perustuslakivaliokunnan kannanotto (PeVL 30/2005 vp), jonka mukaan mainittua maksua ei voida pitää verona.

Ikääntyneiden oikeus kuntoutukseen turvattava

Kuntoutuksen uudistaminen on sosiaali- ja terveysministeriön asettaman kuntoutuksen uudistamiskomitean pohdinnassa.

Kuntoutus on elintärkeä osa ikääntyneiden sosiaali- ja terveydenhuollon hoitoketjua. Ikäkuntoutuksen vaikuttavuudesta on myös runsaasti tutkimusnäyttöä. Vanhenemiseen liittyy monia muutoksia, jotka altistavat erilaisille sairauksille ja tapaturmille sekä niiden liitännäisoireille. Hoitamattomina ja ilman aktiivista kuntoutusta ne aiheuttavat toimintakyvyn vähenemistä ja palveluiden tarpeen kasvua. Tästä huolimatta tavoitteellinen kuntoutus ei vielä ole riittävästi mukana ikääntyneiden hoito- ja palvelusuunnitelmissa.

Ikääntyneiden kansalaisten oikeus kuntoutukseen on turvattava maakuntien järjestämisvastuulle siirtyvässä sosiaali- ja terveydenhuollossa. Kuntoutus kuuluu kaikille ikään katsomatta ja sen tulee olla oleellinen osa ikääntyneiden kansalaisten terveyden- ja sairaanhoitoa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut

Valitettavan usein pienituloiset kansalaisemme säästävät lääkkeistään ja muista terveydenhuollon kustannuksistaan, jotta rahat riittäisivät muihin menoihin. Jos eläkkeensaaja jättää rahapulassaan lääkkeet ostamatta tai vaikkapa hampaansa hoitamatta ja sairastuu pahemmin, on tällä merkittäviä kustannusvaikutuksia yhteiskunnallemme.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakasmaksulakia uudistetaan. Lainsäädännön kokonaisuudistusta valmisteleavan työryhmän toimikausi kestää vuoden 2017 loppuun ([Asettamispäätös STM 016:00/2017](#)). Työryhmän tehtävänä on laatia luonnos hallituksen esityksestä uudeksi asiakasmaksulainsäädännöksi.

Sote-ratkaisut vaikuttavat lainsäädännön uudistamistarpeeseen. Lisäksi lainsäädäntö on vanhentunutta ja aiheuttaa tulkintaongelmia. Paljon palveluja tarvitsevien ja käyttävien pienituloisten tilanne on ollut ongelmallinen, koska lainsäädäntö ei ole ollut riittävän vahva ja velvoittava huomioimaan esimerkiksi asiakasmaksujen alentamista tai poistamista (11 §). Myös tunnettuus tästä lain pykälän soveltamisen käytänteistä ontuu (EAPN Finn -raportti 2016). Kuitenkin asiakasmaksulain 11 § on ensisijainen suhteessa toimeentulotuen hakemiseen, joka kuitenkin on viimesijainen toimeentuloturvan muoto. Palveluasumisen maksut puuttuvat lainsäädännöstä ja maksukäytännöt vaihtelevat paljon kuntien välillä.

Vuonna 2017 käytössä on kolme eri maksukattoa: maksukatot palveluille (691 euroa), lääkkeille (605,13 euroa) ja matkoille (300 euroa). Ne ovat yhteensä 1 596,13 euroa.

Palvelu-, matka- ja lääkemaksukatot tulee yhdistää yhdeksi maksukatoksi, jonka tason tulee olla korkeintaan kuukaudessa maksettavan takuueläkkeen suuruinen.

Asiakasmaksulain 11 pykälän (11 §) mukaan sosiaalihuollon palveluista määrätty maksu ja terveydenhuollon palveluista henkilön maksukyvyn mukaan määrätty maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista.

Asetus ja käytännöt asiakasmaksujen perimättä jättämisestä ja alentamisesta on oltava selkeät, sitovat ja valtakunnallisesti yhteneväiset. Asiakasmaksuista on luovuttava tai niitä on alennettava, jos ne aiheuttavat toimeentulotuen tarvetta. Asiakkaille on tiedotettava aktiivisesti mahdollisuudesta maksujen alentamiseen tai perimättä jättämiseen.

Helsingissä 27.9.2017

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry – Pensionärsförbundens intresseorganisation PIO rfSimo Paasilta
EETU-PIO:n puheenjohtaja 2017Timo Kokko
EETU-PIO:n sihteeri 2017**Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry – Pensionärsförbundens intresseorganisation PIO rf
koostuu seuraavista tahoista:****Eläkeliitto ry**

puheenjohtaja Eeva Kuuskoski

toiminnanjohtaja Anssi Kemppe

Eläkeläiset ry

puheenjohtaja Martti Korhonen

toiminnanjohtaja Jan Koskimies

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry

puheenjohtaja Simo Paasilta

toiminnanjohtaja Timo Kokko

Kansallinen senioriliitto ry

puheenjohtaja Anneli Taina

toiminnanjohtaja Matti Niiranen

Kristillinen Eläkeliitto ry

puheenjohtaja Leea Hiltunen

toiminnanjohtaja Päivi Kyyrö

Svenska pensionärsförbundet rf

puheenjohtaja Ole Norrback

toiminnanjohtaja Berit Dahlin